MALTA

QORTI TA' L-APPELL

S.T.O. PRIM IMHALLEF
VINCENT DE GAETANO

ONOR. IMHALLEF
ALBERT J. MAGRI

ONOR. IMHALLEF
TONIO MALLIA

Seduta tat-3 ta' Ottubru, 2008

Appell Civili Numru. 1309/1997/1

Paul Muscat u martu Victoria Muscat ghan-nom u in rapprezentanza ta' binhom minuri Justin Muscat.

v.

Emmanuel Galea u b'digriet tal-25 ta' Gunju 1998, l-Avukat Dr. Louis Bianchi ghan-nom u in rapprezentanza tad-Ditta Assikuratrici Gasan Insurance Agency Limited u dan in rapprezentanza tas-socjeta` estera General Accident Fire and Life Assurance Corporation Plc

gie awtorizzat li jintervjeni f'din il-kawza 'in statu et terminis',
u b'nota datata 29 ta' Jannar 2001 is-socjeta` Gasan Mamo Insurance Agency Limited ghan-nom u in rapprezentanza tad-ditta assikuratrici estera CGU Insurance Plc assumiet l-atti tal-kawza flok l-intervenut fil-kawza
l-Avukat Dottor Louis Bianchi ghan-nom u in rapprezentanza
tad-Ditta Assikuratrici Gasan Insurance Agency Limited u dan
in rapprezentanza tas-socjeta` estera
General Accident Fire and Life Assurance Corporation Plc.

Il-Qorti:

Preliminari:
B'citazzjoni pprezentata quddiem il-Prim Awla tal-Qorti Civili fl-10 ta' Gunju 1997 gie premess; illi fit-3 ta' Lulju 1995 f'incident stradali li sehh Zebbiegh Road, Mgarr il-vettura truck tad-ditta 'Leyland' li ggib in-numru S-3638 misjuqa mill-konvenut Emmanuel Galea tajret lil minuri Justin Muscat waqt li dan kien qieghed jaqsam it-triq Zebbiegh Road; illi s-sewwieq Emmanuel Galea huwa unikament responsabbli ghal dan l-incident minhabba f'traskuragni, nuqqas ta' osservanza tar-regolamenti tat-traffiku u mprudenza fis-sewqan; illi l-minuri Justin Muscat garrab griehi ta' natura gravi hafna waqt dan l-incident; illi ghalhekk l-atturi talbu li dik il-Qorti:

1. Tiddikjara lil Emmanuel Galea unikament responsabbli ghad-danni kagunati lil Justin Muscat fl-incident tat-traffiku li gara fit-3 ta' Lulju 1995 f'Zebbiegh Road, Mgarr.

Bl-ispejjez u b'riserva ghat-talba tal-likwidazzjoni tad-danni u l-hlas taghhom u bl-imghax inkluz dawk ta' l-ittra ufficjali ta' Ottubru 1996 u ta' Frar 1997 il-konvenut huwa ngunt ghas-subizzjoni.

Rat ir-rikors ta’ Dottor Louis Bianchi ghan-nom u in rapprezentanza tad-ditta assikuratrici Insurance Agency Limited u din in rapprezentanza tas-socjeta` estera General Accident Fire & Life Assurance Corporation Plcipprezentat fit-22 ta’ Gunju 1998 a fol 13 fejn talab lill-Qorti joghgobha tawtorizza lill-istess esponent illi jintervjeni f’din il-kawza “in statu et terminis’ u li jkun jista’ jipprezenta l-eccezzjonijiet tieghu. Il-Qorti ta’ prim istanza laqghet it-talba bid-digriet taghha tal-25 ta’ Gunju 1998.

Rat in-nota ta’ l-eccezzjonijiet ta’ l-intervenut fil-kawza Dottor Louis Bianchi nomine fejn gie eccepiet:-
“1. Illi l-konvenut, Emmanuel Galea ma kien b’ebda mod responsabbli ghall-incident tat-traffriku li fih korra iben l-atturi, Justin Muscat, u dan billi dan it-tifel hariglu minn wara van u qasam it-triq minghajr ma ha d-dovuti prekawzjonijiet u dan kif sejjer jigi pruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawza.

“2. Illi stante li dan l-incident ma garax tort u htija tal-konvenut, Emmanuel Galea it-talba attrici ghandha tigi respinta bl-ispejjes.

“3. Salv eccezzjonijiet ohra.”

Rat in-nota ta’ l-eccezzjonijiet ta’ Emmanuel Galea ipprezentata fis-19 ta’ Lulju 2000 fejn gie eccepit:-
“1. Illi t-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt stante negligenza da parti tal-minuri Justin Muscat qua pedone, li naqas li josserva r-regoli bazici tal-Highway Code, meta dan qasam it-triq ghall-gharrieda minn wara l-mini-van li wasslu fit-triq fejn sehh l-incident.

“2. Illi minghajr pregudizzju, l-konvenut kien qieghed isuq fil-karreggjata tieghu, u ma kienx qed isuq bi speed eccessiv jew b’mod traskurat u ghaldaqstant, qed jikkontesta r-responsabbilta` ghall-incident de quo.

“3. Salv eccezzjonijiet ulterjuri permessi mil-ligi.

Is-sentenza appellata.

Il-Prim Awla tal-Qorti Civili ddisponiet minn din il-vertenza b'sentenza moghtija fit-28 ta' Gunju, 2006 billi, ghar-ragunijiet hemm moghtija, filwaqt li laqghat l-eccezzjonijiet tal-konvenut u l-intervenut fil-kawza, cahdet it-talba attrici *stante* li hija infondata fil-fatt u fid-dritt bl-ispejjez kollha kontra l-atturi; u dana wara li ghamlet is-segwenti konsiderrazzjonijiet:

"**II. KONSIDERAZZJONIJIET.**

mertu tal-kawza odjerna.

"Illi dan il-kaz jirrigwarda incident awtomobilistiku li sehh fit-3 ta' Lulju 1995 f'Zebbiegh Road, Mgarr meta waqt li l-konvenut kien qieghed isuq il-vettura konsistenti fi trakk tad-ditta Leyland Reg. Numru S - 3638 laqat lill-minuri Justin Muscat waqt li dan kien qieghed jaqsam it-triq. B'konsegwenza ta' dan l-incident il-minuri garrab griehi ta' natura gravi.

"Illi l-atturi qed isostnu li dan l-incident sehh unikament tort tal-konvenut. Min-naha l-ohra l-konvenut jichad li huwa kien responsabbli ghal dan l-incident minhabba li huwa jallega li l-minuri Justin Muscat hariglu minn wara van u qasam it-triq minghajr ma ha d-dovuti prekawzjonijiet u kien proprju dan li kkawza l-incident in kwistjoni.

provi prodotti.

"Illi f'din il-kawza xehdu diversi nies. Dr. Maria Sciberras xehdet dwar it-trattament li rcieva l-minuri meta ddahhal l-isptar. Il-ġenituri tal-minuri Paul u Victoria Muscat xehdu dwar kif saru jafu li t-tifel kellu incident u dwar il-griehi li garrab. Xehed ukoll Angelo Camilleri li kien id-driver tal-minibus (Reg, Numru: Y - 2225) li wassal lit-tfal fosthom lil Justin Muscat mill-Iskola Primarja ta' l-Imgarr lura d-dar taghhom. Meta wassal lil Justin ftit kien fadallu tfal fil-van. Huwa xehed hekk:-

"Illi jiena waqaft fuq is-side tieghi u cioe' bil-van ihares lejn l-Imgarr. Jien waqaft xi zewg piedi 'l boghod mill-hajt ta' l-ghelieqi, kemm tinfetah il-bieba tal-van. It-tfal nizlu mill-van u qaghdu ma' dan il-hajt."

“Illi hekk kif nizlu t-tfal jiena mort biex naqla’ bil-vann. Minn warajja jigifieri min-naha tieghi rajt li t-triq kienet clear. Dan ikkonfermajtu billi dort u harist minn mal-genb tieghi u wkoll permezz tal-mirja. Jien wkoll innutajt li mill-faccata tieghi ma kien gej hadd. Jien tajt il-first gear lil van biex nohrog u ftit sekondi wara tajtu s-second. Dak il-hin it-tfal kienu ghadhom fejn il-hajt ta’ l-ghelieqi u kienu ghadhom ma bdewx jaqsmu t-triq.”

“Illi huwa kompla li kif mexa ftit distanza ra truck kbir bil-kaxxa gej isuq mghaggel min-naha tal-faccata tieghu u cioe’ mid-direzzjoni ta’ l-Imgarr lejn il-Mosta. Dan tfacca f’daqqa wahda ghaliex huwa kien ghadu kemm ra t-triq clear minn faccata. Huwa sostna li huwa hareg idu biex jigbed l-attenzjoni tas-sewwieq tat-truck biex inaqqas l-ispeed. It-truck ghaddieh mill-ewwel u sema’ hoss kbir. Ix-xhud ra lit-truck mahbut go arblu tad-dawl fuq in-naha tax-xellug tat-triq meta wiehed ihares lejn il-Mosta fejn hemm id-djar. Ma’ dik in-naha tat-triq kien hemm il-karozzi pparkjati. Meta nizel huwa xehed li ra lit-tfal li kienu ghadhom kif nizlu mal-hajt fejn nizlu pero’ lil tifel minnhom rah fl-art. Dan kien mixhut fuq in-naha fejn kien qed isuq huwa ‘l gewwa mid-*double line* li jaqsam it-tul kollu tat-triq.

“Illi s-Supretendent Bartolomew Mula esebixxa l-okkorrenza ta’ l-incident in kwistjoni. Dr. Yana Micallef Stafrace li kienet espert tat-traffiku imqabbda mill-Qorti tal-Magistrati presjeduta mill-Magistrat Saviour Demicoli fl-Inkjesta Magisterjali pprezentat kopja ta’ l-inkjesta u l-atti kollha relattivi (Dok. “JM1” minn fol.101 sa’ fol. 153 tal-process) u fil-fatt ikkonfermat ir-rapport minnha redatt bil-gurament.

“Illi fix-xhieda tieghu Joseph Galea, li joqghod vicin fejn sar l-incident, fost affarijiet ohra, xehed li meta hareg mid-dar wara li sema’ *brake* u ra li t-tifel involut f’dan l-incident kien mixhut ma’ l-art vicin ir-rota ta’ wara tal-vann b’rasu lejn id-direzzjoni tar-rota u saqajh lejn id-direzzjoni tal-linja tan-nofs tat-triq hdejn il-*line*.

“Illi l-minuri Justin Muscat xehed li dakinhar ta’ l-incident il-vann waqfu f’post mhux tas-soltu fuq in-naha l-ohra tat-triq minn fejn is-soltu jwaqqfu. Fil-fatt jghid li s-soltu tal-vann kien iwaqqfu fuq bankina tan-naha l-ohra tat-triq u ghalhekk ma kienx ikollu ghalfejn jaqsam it-triq. Meta nizel mill-vann huwa xehed li hareg naqra ‘l barra minn wara l-vann li wasslu. Jghid li mexa zewg passi. It-trakk kien gej mill-faccata tal-vann. Huwa qal li hares. Mistoqsi jekk meta hares huwa rax it-trakk gej qal li dak il-hin ma tantx rah ghax kien sejjer ghal fuqu. Huwa ra t-trakk biss mad-daqqa.

“Illi huwa cahad li dak li kien qed jigi ssugeriet lilu li dakinhar it-tifla Graziella Vella ma qasmitx mieghu ghax ohtha Marisa Vella qaltilha min-naha l-ohra tat-triq biex ma taqsamx ghaliex kien gej it-traffiku. Huwa jghid li hares biss fuq naha wahda u cjoe’ f’direzzjoni wahda minn fejn kien gej it-trakk. Fuq mistoqsija tal-Qorti jekk kienx hemm xi haga li timpedieh jew twaqqfu milli jara t-trakk u jekk setax jara t-triq sewwa u li fit-triq kien hemm it-truck u ma setax jara izjed huwa rrisponda fl-affermattiv. Huwa ma semax it-trakk gej qabel ma beda hiereg minn wara l-vann. Mistoqsi jekk qabel ma beda hiereg minn wara l-vann harigx rasu ftit biex jara kienx gej xi haga rrisponda li le. Huwa xehed li mhux cert li meta mar biex jaqsam it-triq kienx qed jimxi jew jigri. Dakinhar ta’ l-incident kellu jmur jistennieh in-nannu fejn il-bieb izda meta nizel mill-vann dan ma kienx hemm. Illi minn wara l-incident huwa baqa’ tiela’ l-iskola normali pero’ huwa ghandu jghinu *facilitator.*

“Illi xehed ukoll **Emmanuel Caruana**. Huwa xehed li kien fil-passenger seat tat-truck. Kienu nezlin mill-Imgarr lejn il-Mosta. Fit-triq dakinhar ma kien hemm xejn x’ifixkilhom u *traffic* quddiemhom ma kienx hemm. Huwa xehed li ra l-minibus. Din kienet tiela’ lejn l-Imgarr cioe` fid-direzzjoni opposta tat-truck. Meta raha pero’ kienet ipparkjata ghax kien qed inizzel it-tfal. Ix-xhud ra xi ftit tfal bil-wieqfa ghax kienu nezlin. It-tfal huma ma rawhomx peress li kienu zghar u kienu mghottijin bil-minibus. Ir-rota ta’ quddiem giet ezatt ma’ denb il-vann u f’daqqa wahda hareg it-tifel u

habat mar-rota u t-truck tilef il-kontroll ghax qabadlu l-baskett tat-tifel mar-rota.

“Illi l-minibus rawh izda baqghu nezlin b’mod normali. Ix-xhud qal li huwa ma rax lit-tfal nezlin izda rahom biss bil-wieqfa. Huma raw it-tfal bil-wieqfa kif gew ezatt mal-vann. In kontro-ezami xehed li ghalkemm ra xi tfal bil-wieqfa biex jinzlu huwa ma rax kemm fil-fatt nizlu. Lanqas ma ra t-tfal jaqsmu. Meta qasam it-tifel il-vann kienu skorrewh pero’ lit-tifel ma rawhx. Huwa xehed li kienu mexjin b’velocita’ baxxa.

“Illi xehed ukoll Joseph Zammit li kien espert mekkaniku fl-atti ta’ l-inkjesta magisterjali u assista lill-espert tat-traffiku hemm nominata Dr. Yana Micallef Stafrace fl-inkjesta relattiva li saret. Huwa ezamina t-trakk in kwistjoni. Jghid li t-tifel intlaqat bir-rota ta’ wara tax-xellug precizament bid-*double wheel*. Rigward it-*tyres* xehed li ghalkemm dawn ma kienux godda imma kienu f’kundizzjoni li jistghu jintuzaw. It-*tyres* ta’ quddiem kienu ftit lixxi izda ta’ wara fejn hemm id-*double wheel* kienu kwazi godda. In kontro-ezami meta mistoqsi kif jaffettwa l-andament tal-vettura l-fatt li t-tyres kienu lixxi spjega li l-izjed li jaffettwaw meta t-triq tkun imxarrba. Fid-data ta’ l-incident it-triq ma kienitx imxarrba. Dwar velocita’ x-xhud qal li meta tqis id-daqqa li l-vettura hadet ma’ l-arblu ma kienx hemm indikazzjoni ta’ speed eccessiv jew esegerat ghax kieku kien ikun hemm izjed hsara anke fl-istess trakk innifsu.

“Illi l-Perit Richard Aquilina, li kien inkarigat mill-Magistrat Inkwirenti, ikkonferma r-rapport tieghu. Xehdu wkoll P.S. 964 Robert Scicluna u Dr. Mario sive Maurice Falzon, dan ta’ l-ahhar anestesista li dakinhar ta’ l-incident inzerta kien ghaddej minn dawk in-nahat u li waqaf biex jaghti l-ghajnuna lill-istess tifel.

“Illi l-konvenut xehed li dakinhar ta’ l-incident kien hiereg lejn il-barra miz-Zebbiegh sejjer lejn id-direzzjoni tal-Mosta. Kien fuq in-naha tax-xellug tat-triq u kien hemm xi karozzi pparkjati fuq ix-xellug tieghu u ghalhekk huwa kellu jaqla naqra ‘l barra pero’ dejjem zamm fuq in-naha tieghu tat-triq il-gewwa min-nofs tat-triq. It-truck kien

mghobbi. Huwa ra minibus, qiesu tul ta’ ghaxar piedi l-boghod minnu, maqlugh ‘il barra sew mill-bankina tan-naha opposta tad-direzzjoni li fiha kien gej huwa. Dan tal-*minibus* ghalhekk kien tiela’ ‘l fuq lejn iz-Zebbiegh. Ra li l-*minibus* bdiet taqla’ bil-mod u f’daqqa wahda hargu tlett itfal jigru minn wara l-istess vann u huwa sabhom ma’ wiccu. B’hekk tilef il-kontroll u kiser ghan-naha ta’ l-arblu tad-dawl. Huwa ghafas il-*brakes* pero’ it-tralk baqa’ jkaxkru. Huwa spjega li zewgt itfal minnhom waqfu filwaqt li t-tifel li kien qed jaghmel din il-kawza qasam wahdu.

“Illi in kontro-ezami qal li t-triq li kien qed isuq fiha hija triq dritta u li tista’ tara fit-tul. Il-minibus kien qiesu distanza ta’ xi ghaxar (10) piedi il-boghod minnu l-ewwel darba li rah. Tfal ma rax. Huwa kien fuq n-naha tieghu tat-triq u miexi b’mod normali. It-tfal hargu f’daqqa wahda minn wara l-minibus fil-waqt li l-vann kien beda miexi ‘l fuq. Huwa cahad li f’xi hin kien hemm xi hadd li ghamillu sinjal biex inaqqas l-ispeed. Innega b’mod kategoriku li kien qed isuq b’velocita’ ghax meta trakk ikun mghobbi minnu nnifsu se jitrazzan l-ispeed tieghu. Huwa spjega li l-ewwel laqat lit-tifel imbaghad ghafas il-brake. Huwa lit-tfal ma rahomx hergin minn wara l-minibus. Iz-zewgt it-tfal l-ohra qasmu t-triq biss wara l-habta.

“Illi Marisa Vella fiz-zmien ta’ l-incident kellha biss tmien (8) snin. Dakinhar hija kellha struzzjonijiet mill-genituri taghha li tistenna lil ohtha meta din tigi mill-iskola bil-vann. Ikkonfermat li s-soltu l-vann inizzel lit-tfal fejn hemm bankina u cjoe’ fuq in-naha l-ohra tat-triq. Hija infatti kienet fuq il-bankina. Izda l-vann din id-darba waqaf faccata taghha, u kien biss meta dan beda jsuq li mbaghad hija setghet tara lit-tfal. Il-vann ma tantx lehaq mexa hafna meta sar l-incident. It-trakk kien gej min-naha l-ohra. Hija tghid li ghall-ewwel indikat lit-tfal li kienu nizzlu mill-vann biex jaqsmu izda imbaghad qaltilhom biex jistennew. Hija spjegat li meta qaltilhom biex jaqsmu ma kien hemm xejn fit-triq izda imbaghad rat it-trakk gej lejhom u ghalhekk qaltilhom biex jistennew. It-truck hija ratu mill-boghod. Fit-triq hemm daqsxejn ta’ telgha. Meta qaltilhom biex jieqfu ohtha u tifel iehor waqfu izda l-minuri Justin ma waqafx. Minghalija li regghet qaltlu wkoll biex

jieqaf u izda sar l'impatt u rat it-tralk jahbat fl-ahharnett f'arblu quddiemha.

"Illi in kontro-ezami giet mistoqsija kemm ghadda hin bejn l-ewwel darba li qalet lil ohtha u shabha biex jieqfu u x'hin wasal it-trakk qalet li ma tantx kien hemm hin.

"Illi xehdet ukoll Graziella Vella li kienet fuq il-vann ukoll dakinhar ta' l-incident u kellha hames (5) snin. Ikkonfermat li kienet l-ewwel darba li l-vann waqqafhom f'dak il-post. Kienu niezlu mill-van hija, Justin u Melanie. Ohtha Marisa kienet faccata. Meta nizlu mill-vann, il-vann beda jimxi. Huma kienu bdew jimxu ghan-naha ta' quddiem tal-vann. Meta kienu nizzlu mill-vann ohtha qaltilhom biex jaqsmu. Justin kien miexi qabilha. Meta bdew jaqsmu ohtha qaltilhom biex jieqfu peress li kien gej trakk. Ix-xhud kienet ratu gej it-trakk izda Justin ma waqafx, baqa' ghaddej.

apprezzament tal-provi.

"Illi fis-sentenza "**Il-Pulizija vs Dockyard PC 347 Carmel Mifsud**" (App. Krim. – 26 ta' Gunju 1954) inghad li meta ma kienx hemm regolamenti li jiddixplinaw il-*pedestrians* intqal li l-*pedestrian* li jaqsam it-triq ghandu d-dritt kollu li d-driver juza' d-diligenza mehtiega biex jevitah, anki jekk il-*pedestrian* jaqsam negligentement; u d-*driver* ghandu jkun ritenut responsabbli, jekk ikun naqas minn xi dmir tieghu b'mod li jkun pogga ruhu fil-posizzjoni li ma setax jevita l-investiment tal-*pedestrian*. Il-kaz li fih id-*driver* jista' jkun ezentat mir-responsabbilta' hu dak biss li fih il-*pedestrian*, b'xi att inaspettat u subitaneu, jew xort'ohra b'xi ghemil tieghu, ikun qieghed lid-*driver* f'pozizzjoni li, anki bl-uzu tad-diligenza mehtiega, dan ma setax assolutament jevita l-investiment.

"Illi fis-sentenza fl-ismijiet "**Joseph Micallef vs Joseph Sammut**" (P.A. (RCP) 28 ta' Gunju 2001) gie ritenut:-

"Illi ma dan irid jinghad ukoll li l-utent tat-triq u mhux is-sewwieq biss ghandu wkoll l-obbligi tieghu li jrid josserva sabiex ma johloqx periklu lill-utenti l-ohra tat-triq, u fil-fatt

irid jipprova li huwa “used such care for his own safety as is a reasonably prudent man would exercise under the same circumstances (Gibb para 127).”

“Illi relevanti wkoll dak li inghad fis-sentenza “**Rita Calleja vs Joseph Agius**” (PA (JSP) 5 ta’ Ottubru 1995 – Vol. LXXIX.ii.1277) gie riaffermat il-principju li:-

“Jekk pedestrian ikun qieghed ruhu f’post fejn mhux suppost ikun u d-driver li jkun qieghed isuq karozza b’mod regolari jsib ruhu f’posizzjoni ta’ emergenza subbitaneja minhabba fih, dak id-driver m’ghandux jigi tenut hati ta’ sewqan perikoluz u tal-konsegwenzi li jista’ jsofri f’dik il-kontingenza (Vol. XXXIX.iv.1031)”.

“Illi dwar id-difiza tas-sudden emergency ma tistax tigi sollevata b’success meta kien hemm “qabel” vjolazzjoni mill-parti tad-driver, ghax allura jkun hu stess li holoq l-emergenza b’dik li tissejjah self-created incapacity in kwantu li ma setax izomm a tempo, stante li kien miexi bi speed zejjed (vide “**Il-Pulizija vs Capt. Arthur Gera**”, 13 ta’ Dicembru 1958)

“Illi imbaghad fis-sentenza “**Antonella Tonna vs Roderick Gauci et**” (P.A. (G.V.) – 8 ta’ Ottubru 2004 - Cit. Nru : 2025/00/GV) intqal hekk :-

“Skond il-gurisprudenza ta’ dawn il-Qrati ma hemmx dubju li pedestrian huwa ntitolat ghall-ezercizzju ta’ reasonable care da parti tad-drivers, anke meta jinzlu mill-bankina u jkun fil-carriageway, u ghalhekk il-fatt li pedestrian kien fil-carriageway ma jezonerax lid-driver mill-htija, jekk dan id-driver ma jkunx uza reasonable care” (App. Krim P vs C Demicoli Vol 37 p4 p 1157)”.

“M’hemmx presunzjoni li pedestrian ghandu dejjem ragun. Imma lanqas m’ghandu jitqies bhala intruz” (App. Civ. Bongailas vs Mercieca Vol.L 1 p 15)”.

“Illi fis-sentenza ohra ricenti fl-ismijiet “**John Ransley et vs Edward Restall et**” (P.A. (LFS) – 10 ta’ Mejju 2005 - Cit Nru: 154/02/LFS) inghad ukoll li:-

“Dwar il-pedestrian jinghad li dan ghandu juza’ l-massimu prudenza meta jigi biex jaqsam triq. L-artikoli 20 u 21 tal-Highway Code jghidu hekk :-

‘20. Always use subways, footbridges, pedestrian crossings or central refuges, where provided. Otherwise, cross the road where you have a clear view of the road both ways.

21. Before you cross, stop at the kerb, look right, look left, and look right again. Do not cross before the road is clear.’

“Il-pedestrian suppost li jara vettura gejja ghax din ma taqax mis-sema. Ukoll fattur indikattiv dwar tort ta’ pedestrian huwa meta jkun ghadu kif nizel il-bankina ghax jekk ikun kwazi qasam it-triq allura d-driver ikun kellu possibilita’ kbira li jilhaq jarah. Li persuna tintlaqat vicin tal-bankina minn fejn tibda taqsam, hija indikattiva ta’ distanza ravvicinata hafna ghall-karozza li ttajjarha. Ara sentenza tal-Qorti ta’ l-appell Civili Superjuri fl-ismijiet “**Micallef George noe vs Camenzuli Gordon**” deciza fis-7 ta’ Ottubru, 1997.”

“Illi fis-sentenza ta’ l-Onorabbli Qorti ta’ l-Appell fl-ismijiet “**Joseph Mifsud proprio et noe vs Tania Craus**” (A.C. 7 ta’ Ottubru 2005 - App. Civ 1417/96) gie osservat:-

“Illi hu d-dmir ta’ sewwieq li jzomm dak li komunament tissejjah ‘a reasonable look out’, liema dmir igib mieghu li s-sewwieq jara dak li jkun ragjonevolment vizibbli…” ‘Reasonable look out’ ifisser id-dmir li s-sewwieq jara dak li jkun ragjonevolment vizibbli jew ahjar in plain view [Vol. LXXXII.III.322]. ‘The duty to look implies the duty to see what is in plain view’ [Gibbs – Trial of Motor Car Accident Cases Sec.54]. Izda ghalkemm is-sewwieq ghandu l-obbligi fuq premessi, anke il-pedestrian ghandu certu obbligi li jrid josserva qabel ma jinvadi territorju li mhux tieghu, u cioe’ qabel ma jaqsam il-karregjata.”

"Illi dwar l-obbligi tas-sewwieq inghad fis-sentenza gja citata "**John Ransley et vs Edward Restall et**" (P.A. (LFS) – 10 ta' Mejju 2005 - Cit Nru: 154/02/LFS) gie kkonfermat li:-

"Is-sewwieq ghandu jipprova jiehu azzjoni evasiva biex jevita li jolqot lill-pedestrian u dan specjalment jekk ma jkunx qieghed isuq b'velocita' eccessiva. Apparti mill-azzjoni evasiva biex ma jolqotx il-pedestrian, normalment is-sewwieq jiehu azzjoni relattiva – u cioe' jaghfas il-brake meta jirrejalizza bil-presenza ta' persuna ohra quddiemu. Ghandu l-obbligu li jkollu dwal bizzejjed, u aktar ma hemm vizwali limitata ghandu aktar ikollu velocita' moderata hafna. L-istess jinghad jekk it-triq ikollha kunfigurazzjoni li tillimita l-vizwali. Irid ma jeccedix il-massimu permess mill-ligi dwar velocita' u dan l-obbligu jizdied jekk ikun qieghed isuq vicin ta' xi skola, knisja, jew playing field. [Ara f'dan is-sens "**George Micallef pro et noe v Gordon Camenzuli**" deciza 7 ta' Ottubru, 1997 mill-Onor. Qorti ta' l-appell Civili Superjuri.]"

"Illi applikati dawn il-principji ghall-kaz in ezami din il-Qorti thoss li mill-provi prodotti rrizulta b'mod car u bla ebda dubju li l-konvenut ma kienx responsabbli ghall-incident de quo stante li l-minuri Justin Muscat hariglu minn wara van u qasam it-triq bl-addocc u dan fis-sens li l-istess tifel ttenta jaqsam it-triq bla ma ha l-ebda prekawzjoni ta' xejn sabiex jesplora t-triq u dan apparti li hareg minn wara van u b'hekk id-dehra u l-persuna tieghu kienet qed tigi mohbija u moghttija ghal dak li kien *on coming traffic* li kien gej mid-direzzjoni opposta.

"Illi fil-fatt l-minuri nnifsu fix-xhieda tieghu qal li wara li nizel mill-*minibus* hareg naqra 'l barra minn wara l-van u mexa zewg passi b'mod li espona ruhu ghat-traffiku li kien qed gej fit-triq u jidher li dan l-istess tifel ghamlu minghajr ebda hsieb ta' xejn, u bla ma esplora t-triq u tenut kont ta' l-eta' zghira ta' l-istess tifel, dan ma huwa xejn soprendenti. It-trakk misjuq mill-konvenut kien gej mid-direzzjoni opposta u minkejja dan l-istess minuri meta mistoqsi jekk qabel ma beda hiereg minn wara l-van harigx rasu ftit biex jara kienx gej xi haga huwa rrisponda

li ma ghamel xejn minn dan u dan apparti li qatt ma kellu jaqsam minn wara van jew karozza u certament il-mod li bih ghazel li jaqsam it-triq kien kompletament zbaljat u negligenti.

“Illi wahda mill-minuri, Graziella Vella, li kienet nizlet mill-van bhal Justin Muscat xehdet ukoll li faccata ta’ fejn nizzlu huma kien hemm ohtha qed tistenniha. Ohtha, Marisa Vella, qaltilhom l-ewwel biex jaqsmu izda imbaghad wissiethom biex jieqfu peress li kien gej it-trakk. L-istess xhud qalet li hi kienet ratu gej it-trakk izda Justin Muscat baqa’ ghaddej u ma waqafx. L-istess Marisa Vella wkoll ikkonfermat li meta qalet lit-tfal biex ma jaqsmux Justin Muscat ma waqafx. Dan ifisser li t-trakk kien vizibbli ghal min kien qed jesplora t-triq qabel ma jaqsam l-istess izda l-minuri naqas li jiehu l-prekawzjonijiet necessarji u mix-xhieda tieghu jidher bl-iktar mod car li huwa ma ghamel xejn sabiex jesplora sew it-triq qabel ma’ jaqsam, izda minghajr ma hares min kien qed juza’ t-triq qabad u qasam u dan ukoll b’wiehed mill-iktar modi perikoluzi, u cjoe’ meta ghazel li johrog minn wara van jew minibus.

“Illi Emmanuel Caruana, li kien fil-*passenger seat* tat-trakk misjuq mill-konvenut dakinhar ta’ l-incident xehed li ra l-*minibus* ipparkjata. Ra t-tfal bil-wieqfa fil-van biex jinzlu izda dan rahom kif ezatt waslu mal-van. Illi l-istess konvenut xehed li minhabba li kien hemm il-karozzi pparkjati huwa kellu jaqla’ ftit ‘il barra pero’ dejjem zamm fuq in-naha tieghu tat-triq u qatt ma’ qabez nofs tat-triq. Il-*minibus* ra tul ta’ ghaxar piedi ‘l boghod minnu u kien f’daqqa wahda li hargu tlett itfal jigru minn wara l-van u huwa sabhom ma’ wiccu u kien b’hekk li tilef il-kontroll u spicca anke mahbut ma’ l-arblu. Ikkonferma li kien Justin Muscat biss li qasam minn wara l-vann ghax l-ohrajn waqfu.

“Illi l-versjoni tal-konvenut hija wahda kredibbli u fil-fatt hija mhux biss verosimili, izda wkoll korroborata mix-xhieda prodotti, inkluz l-passiggier li kien hemm mieghu u wkoll it-tfal li nizzlu mill-van flimkien mat-tifel, li sfortunatement kien involut ukoll f’dan l-incident.

"Illi fil-fatt jinghad wkoll li kieku l-istess minuri qaghad attent bhala *pedestrian* kien ikun konxju ta' dak li kellu jaghmel, u apparti li qatt ma kellu jaqsam it-triq billi johrog minn wara karozza ohra, certament kellu l-opportunita' kollha li jekk jesplora it-triq sew setgha jaqsam l-istess minghajr ebda perikolu ghalih u ghall-utenti l-ohra ta' l-istess triq, u dan dejjem izda izjed f'dan il-kaz, fejn it-triq li fiha sehh l-incident ghandha vizwali tajba.

"Illi minflok jirrizulta mill-provi li l-minuri ghazel li jaqsam l-istess triq u b'hekk pogga lilu nnifsu f'perikolu billi bla ma' haseb hareg minn wara *minibus*, manuvra li certament li tahsad lill-utenti ta' l-istess triq li jkunu gejjin lejn id-direzzjoni tieghu, u ovvjament li l-persuna tieghu tkun mohbija bil-vettura li jkun hareg minn warajja, u dan iktar u iktar fil-kaz tat-tfal minhabba t-tul taghhom. Dan huwa kaz fejn pedestrian minhabba li johrog minn wara karozza ohra johloq perikolu imminenti u serju fil-konfront ta' sewwieq ta' vettura gejja ghal dik id-direzzjoni, proprju ghaliex "*suddenly and unexpectedly he darts in front of the car*" (**Gibb – Trial of Motor Car Accidents Cases** – para 56; "**Il-Pulizija vs l-Wisq Nobbli Markiz Anthony Cassar Desain**" (A. K. (WH) – 13 ta' Jannar 1962).

"Illi ma hemm l-ebda dubju li taht dan l-aspett l-istess minuri ma wzax il-prekawzjonijiet necessarji. Gie ppruvat ukoll li d-*driver* tat-trakk kien fuq in-naha tieghu tat-triq u li kien qed isuq b'velocita' normali u ma kien hemm ebda sewqan eccessiv. Infatti l-espert Joseph Zammit xehed li meta tqis id-daqqa li l-vettura hadet ma' l-arblu ma kienx hemm speed esagerat ghax kieku kien hekk, kien ikun hemm izjed hsara. Illi ghalhekk ix-xhieda tad-*driver* tal-*minibus*, Angelo Camilleri, mhiex wahda kredibbli specjalmnt meta bil-mod kif xehed ried jaghti x'jifhem li l-konvenut kien qed isuq b'mod eccessiv – dan huwa iktar serju meta jidher li l-istess sewwieq jidher li waqqaf lit-tfal fuq in-naha opposta tat-triq fejn kien iwaqqafhom is-soltu, fejn kieku sar hekk l-istess tfal ma kienx hemm bzonn li jaqsmu t-triq u jidher li huwa kull ma ghamel kien biss li nizzel lit-tfal fejn ried u dehrlu huwa u mill-ewwel saq minghajr ma ha l-ebda prekawzjoni ta' xejn dwar l-istess

tfal. Certament din il-Qorti thoss li dan ma kienx agir responsabbli *da parte* tas-sewwieq tal-*minibus.*

"Illi rigward il-kwistjoni tat-*tyres* lixxi tat-*truck*, l-espert Joseph Zammit xehed li ghalkemm dawn ma kienux godda imma kienu f'kundizzjoni li jistghu jintuzaw. *Inoltre*' dan il-fatt l-izjed li jaffettwa huwa meta t-triq tkun imxarrba li ma kienx il-kaz fil-hin tas-sinistru u fuq kollox minn imkien ma jidher li s-sewqan tal-konvenut jew inkella l-istat tal-vettura tieghu kienu b'xi mod il-kawza ta' dan l-incident; fil-fatt l-provi kollha juru, u dan inkluz ix-xhieda ta' l-istess minuri li kien in-nuqqas ta' l-istess minuri bil-mod tieghu li huwa hareg minn wara l-*minibus* minghajr ma esplora t-triq bl-ebda mod li kien il-kawza prossima ta' l-incident u dan jidher ammess mill-istess minuri nnifsu li ammetta li qabel l-incident huwa ma ra xejn u *in verita'* lanqas setgha jara ghaliex bl-ebda mod ma esplora t-triq.

"Illi huwa minnu li fis-sentenza fl-ismijiet "**Il-Pulizija vs Joseph Thornton**" (App. Krim. – 18 ta' Marzu 1961) intqal li *driver* ta' vettura tal-mutur ghandu d-dover li jistenna li fi trieqtu jistghu jinzertaw nies li, minhabba l-eta' taghhom, jew ghal xi raguni ohra, ma jkollhomx la dik ic-celerita' ta' percezzjoni, la dik il-prontezza ta' decizjoni, u lanqas dik l-isveltezza ta' movimenti, li jehtieglu c-cirkustanzi mprovvizi. Illi pero' dik l-istess Qorti kompliet u dan huwa ferm rilevanti ghall-kaz in kwistjoni:-

"Jekk il-pedestrian ma jaghmel ebda att li bih iqieghed l-awtista fi stat ta' sinistru inevitabbli, bhal meta jaqsam f'daqqa u jissorprendi lill-konducent, jew jaghmel xi moviment insolitu u inaspettat u johloq emergenza subitanea, id-driver ma jistax jallega b'difiza tieghu, jekk jigi f'kollizjoni ma' dak il-pedestrian, il-fatt li dan kien fil-karreggjata."

"Illi f'dan il-kaz ma hemm ebda dubju li l-istess tifel bl-azzjoni bla hsieb tieghu, anke ta' tifel li huwa, pogga bil-mod kif inghad lill-konvenut f'posizzjoni mpossibbli li jevita s-sinistru, ghal-liema incident il-provi kollha juru li kien biss l-istess minuri attur li kien il-kawza prossima tieghu; dan jinsab ukoll ikkonfermat mill-okkorrenza fejn il-

konvenut mill-ewwel qal lill-ufficjal tal-pulizija li investiga l-incident li:-

"Meta gie mitkellem Emanuel Galea stqarr li waqt li kien gej bit-truck S – 3638 miz-Zebbiegh lejn il-Mosta kif wasal hdejn il-Minibus Y – 2225, qasam f'daqqa Justin Muscat applika l-brejk tajjar lit-tifel u spicca ma' l'arblu tad-dawl".

"Din il-versjoni giet ikkorroborata minn Graziella Vella ta' 8 snin ta' Plot 50, Triq Zebbiegh, Mgarr".

Illi l-konkluzjonijiet ta' din s-sentenza huma l-istess bhal dawk raggunti mill-espert tat-traffiku fir-rapport taghha fl-inkjesta magisterjali li inzammet kawza ta' l-istess incident fejn bhala fatt ikkonfermat ukoll dak li rrizulta lil din il-Qorti li l-imsemmi tifel hareg minn wara l-van minghajr ma ha l-prekawzjonijiet necessarji u fil-fatt tghid hekk:-

'Jintqal li stante li qasam minn wara l-van li minnu kien nizel, l-vizjoni ta' Galea kienet ostakolata u hu verosimili li t-tifel ma jarahx. Inoltre jirrizulta li t-truck kien fuq in-naha tieghu tat-triq meta sehh l-incident (xhieda Galea, Caruana, brakemarks) u b'hekk mhux kwistjoni ta' invazzjoni ta' karreggiata opposta li kkawzat l-incident".

'Zgur li mhux prudenti li tifel ta' dik l-eta' jaqsam, ma' tfal ohra daqsu, triq traffikuza bhal Triq Zebbiegh. Din mhux triq li t-tfal jaqsmu bla supervizzjoni."

"Fil-fatt, li suppost ghamel Justin hu li l-ewwel jistenna li l-vann jitlaq minn fuq il-post (haga li ma ghamilx) sabiex ikun jista' jara sew u jarawh sew, u mbaghad jaqsam".

"Illi Emanuel Caruana passigier fit-trakk mal-konvenut qal hekk:-

"U ahna nzertajna li kif inzilna, kif kienu nezlin it-tfal ahna ma rajniehomx it-tfal peress li kienu zghar it-tfal, bil-minibus kienu mghottijin, qed tifhem, u kif gejna ezatt, ir-rota ta' quddiem nezlin l-isfel, gejna ezatt ma' genb il-van, biex niftehmu, qed tifhem, u f'daqqa wahda hareg dan il-

miskin tifel hux, ghax hames snin dak iz-zmien jigiefieri u habat mar-rota ….”.

“Illi ssir fl-ahharnett riferenza ghax-xhieda ta’ Marisa Vella fejn ikkonfermat li fl-ewwel lok mhux soltu li l-minibus tieqaf fuq dik in-naha tat-triq ghaliex b’hekk it-tfal kellhom bil-fors jaqsmu t-triq ukoll, u fit-tieni lok ikkonfermat li meta rat t-trakk gej qalet lit-tfal biex ma jaqsmux, izda l-attur minuri baqa’ xorta hiereg minn wara l-van, probabbli wkoll ghaliex ghall-ewwel l-istess xhud kienet qaltlu biex jaqsam u allura dan l-imsejken tifel bl-ebda mod ma kien inkontrol tas-sitwazzjoni u wisq inqas esplora t-triq qabel ma’ qasam it-triq. Certament li tifel ta’ dik l-eta’ qatt ma kellu jithalla wahdu f’dik is-sitwazzjoni u certament kellu jkollu min jiehu hsiebu u dan kellu jkun persuna adulta u mhux minuri.

“Illi f’dawn ic-cirkostanzi din il-Qorti tirreferi ghal dak li nghad fis-sentenzi “**Joseph Micallef et vs Joseph Sammut** et” (P.A. (RCP) – 28 ta’ Jannar 2001) u “**Carmen Schembri et nomine vs Doriane Zerafa**” (P.A. (RCP) - 12 ta’ Lulju 2001) fejn gie osservat li huwa ovvju li f’dawn ic-cirkostanzi l-attur naqas milli josserva dak li hemm indikat f’parararafu 20 tal-*Highway Code* li jipprovdi li wiehed ghandu jiehu “*extra care if your view is restricted by parked or stationary vehicles or by other obstructions*”.

“Illi huwa relevanti dak li inghad fis-sentenza “**Rita Calleja vs Joseph Agius**” (P.A. (JSP) 5 ta’ Ottubru 1995 - Vol. LXXIX.ii.1277) fejn gie riaffermat il-principji li:-

“Jekk pedestrian ikun qieghed ruhu f’post fejn mhux suppost ikun u d-driver li jkun qieghed isuq karozza b’mod regolari jsib ruhu f’posizzjoni ta’ emergenza subbitaneja minhabba fih, dak id-driver m’ghandux jigi tenut hati ta’ sewqan perikoluz u tal-konsegwenzi li jista’ jsofri f’dik il-kontingenza” (Vol.XXXIX - iv.1031).

“Illi ta’ l-istess portata ghal dawk li huma l-obbligi tal-pedestrian huma s-sentenza ta’ l-Onorabbli Qorti ta’ Appell fl-ismijiet “**Joseph Mifsud proprju et nomine et vs Tania Craus**” (A.C. – 7 ta’ Ottubru 2005) u dik ta’ din

il-Qorti diversament presjeduta fl-ismijiet “**Joseph Bonnici et nomine et vs Noel Formosa et**” (P.A. (NC) 25 ta’ Mejju 2004).

“Illi ghalhekk t-talba u l-azzjoni attrici qed tigi michuda.”

L-appell ta’ l-atturi.

L-atturi hassew ruhhom aggravati bis-sentenza fuq riportata u ghalhekk, b’rikors intavolat fit-18 ta’ Lulju, 2006, talbu li, ghar-ragunijiet hemm moghtija, din il-Qorti joghgobha tirrevoka u thassar l-istess sentenza billi tilqa’ t-talbiet maghmulin mill-atturi u tichad l-eccezzjonijiet mressqa mill-konvenut u mill-intervenut fil-kawza, bl-ispejjez taz-zewg istanzi kontra l-appellanti *in solidum* bejniethom.

Il-konvenut u s-socjeta` intervenuta fil-kawza pprezentaw risposta ghall-appell interpost mill-atturi fejn issottomettew li s-sentenza timmerita konferma u ghalhekk l-appell ta’ l-atturi ghandu jigi michud bl-ispejjez taz-zewg istanzi kontra l-istess atturi appellanti.

Ikkunsidrat:

Il-mertu tal-kawza odjerna jittratta incident awtomobilistiku li sehh f’Mgarr Road, Zebbiegh meta tifel ta’ eta zghira gie investit minn truck li kien qed jigi misjuq mill-konvenut. L-incident sehh meta t-tifel, flimkien ma’ tfal ohra, kien nizel minn fuq *Mini Vann* fuq in-naha tax-xellug tat-triq [int u thares lejn l-Mgarr] u meta ttanta jaqsam it-triq minn wara l-istess *Mini Vann* gie milqut minn truck li kien gej mid-direzzjoni opposta hekk kif hareg minn wara l-istess *Mini Vann*. L-ewwel Qorti, wara li ghamlet apprezzament tal-provi kollha prodotti u tal-punti legali in materja u waslet ghall-konkluzjoni:
“Illi applikati dawn il-principji ghall-kaz in ezami din il-Qorti thoss li mill-provi prodotti rrizulta b’mod car u bla ebda dubju li l-konvenut ma kienx responsabbli ghall-incident de quo stante li l-minuri Justin Muscat hariglu minn wara van u qasam it-triq bl-addocc u dan fis-sens li l-istess tifel ttenta jaqsam it-triq bla ma ha l-ebda prekawzjoni ta’ xejn

sabiex jesplora t-triq u dan apparti li hareg minn wara van u b'hekk id-dehra u l-persuna tieghu kienet qed tigi mohbija u moghttija ghal dak li kien on coming traffic li kien gej mid-direzzjoni opposta."

Ikkunsidrat:

L-atturi ma humiex qed jaqblu mal-konkluzzjoni raggunta mill-ewwel Qorti billi jsostni li ghamlet apprezzament hazin tal-fatti tal-kaz u tal-punti legali li johrogu minn dawk il-fatti: Infatti l-atturi hassew ruhhom aggravati billi:-

a) l-ewwel Qorti, skond huma, strahet wisq fuq il-konkluzzjonijiet li waslet ghalihom l-espert mahtur fl-inkjesta.

b) l-ewwel Qorti naqset taghmel valutazzjoni serja tal-grad ta' attenzjoni li kien mehtieg mis-sewwieq.

c) li l-i*speed* tat-*truck* misjuq mill-konvenut kien eccessiv ghall-lokalita` u c-cirkostanzi fattwali.

d) li t-*truck* kien qed jinsaq fuq in-naha l-hazina tat-triq meta sehh l-incident.

Ikkunsidrat:

It-triq fejn sehh l-incident hija dritta fit-tul u b'hekk tippermetti vizwali tajba tat-traffiku li jkun mixi fiha – dan jirrizulta ampjament mill-pjanta tal-lokalita` ezebita mill-Perit Richard Aquilina li kien imqabbad fl-inkjesta tal-magistrat dwar l-*in genere* biex jaghmel il-kostatazzjonijiet mehtiega. Issa mill-iskizz ta' l-incident, liema skizz huwa skalat, jirrizultaw zewg fatturi importanti ghad-determinazzjoni tar-responsabbilita` ghal dan l-incident u cioe` li, kuntrarjament ghal dak li qed jigi allegat fir-rikors ta' l-appell, il-vettura misjuqa mill-konvenut kienet u dejjem baqghet fuq in-naha taghha tat-triq u li l-i*speed* ta' din il-vettura ma kienx xi wiehed razenti l-imprudenza. Infatti mill-iskizz imhejji mill-Perit Aquilina [a fol. 132 tal-process] jirrizulta li Mgarr Road, ghandha wisa' ta' ghaxar metri filwaqt li l-*brake marks* li halla t-*truck* misjuq mill-konvenut jibdew cirka erba' metri l-barra min-naha tax-xellug tieghu b'dan li l-istess *truck* kien qed jinsaq cirka metru 'l gewwa mil-linja medja tat-triq. Jirrizulta wkoll li dawn il-*brake marks* li del resto gew indikati bhala "hfief"

mill-Perit Aquilina, huma twal ghaxar metri li jindika *speed* entro l-limitu impost mill-Highway Code ghal Heavy Commercial Vehicles in Built-up areas u dana fil-paragrafu 105 ta’ l-istess Code abbinat ma’ l-iskeda tal-Braking Distances li tinsab fl-ahhar ta’ l-istess Highway Code.

L-appellanti jilmentaw li l-ewwel Qorti “*tat wisq enfasi fuq dak li kkonkludiet l-esperta tat-traffiku li kienet giet imqabbda waqt l-inkjesta Magisterjali*” u f’dan ir-rigward jilmentaw mill-fatt li meta xhed Justin Muscat, u cioe` l-korrut, dan ma kienx fi stat li jghati l-verzjoni tieghu u kien qed jirrispondi b’semplici sinjali b’rasu. L-atturi ghalhekk jsostnu li dak li xhed l-istess Justin Muscat quddiem l-ewwel Qorti kien aktar verosimili. Fl-ewwel lok din il-Qorti, ezaminati l-atti u s-sentenza appellata ma taqbel xejn ma dak li qed jigi allegat billi jidher li l-ewwel Qorti ghamlet ezami minuzzjuz tal-provi prodotti u certament ma qaditx biss fuq dak li qalet l-espert imqabbad fl-inkjesta. Inoltre din il-Qorti tosserva li dak li qal l-istess Justin Muscat quddiem l-ewwel Qorti u cioe` li huwa hares “*sabiex jara kienux gejjin xi vetturi qabel ma qasam*” bl-ebda mod ma jagevola t-tezi ta’ l-atturi billi, kif gja` inghad it-triq hemm hija dritta fit-tul u jekk verament hares kien certament jara t-*truck* gej minn certa distanza u jieqaf tempestivament fuq in-naha tieghu tat-triq.

Ikkunsidrat:

Is-sottomissjoni ta’ l-appellanti li l-konvenut ghandu jinsab responsabbli ghall-akkadut billi naqas li jiehu l-prekawzjonijiet kollha mehtiega meta osserva li fuq in-nahha l-ohra tat-triq kien hemm mini vann wieqfa li kienet qed tnizzel tfal ta’ l-iskola jista’ jkollha certa portata u dan billi huwa risaput li sewwieq ghandu jsuq il-vettura tieghu mhux biss entro il-limiti li timponi l-ligi izda ukoll tenut kont ta’ dak li qed jigri madwaru fit-triq, il-konfigurazzjoni tat-triq u l-aspetti ambjentali kollha fil-mument ta’ l-akkadut. Qed jigi sottomess ghalhekk li l-konvenut naqas meta baqa’ miexi bl-istess *speed* li kien miexi qabel ma osserva l-istess *mini van* u sahansitra ma waqafx biex jevita xi

konsegwenzi koroh minhabba xi manuvra inaspettata ta’ l-istess tfal minuri.

F’dan ir-rigward din il-Qorti tosserva li fis-sentenza appellata saru xi riflessjonijiet dwar in-nuqqas tas-sewwieq tal-mini van li waqaf u nizzel tfal ta’ eta’ zghira fuq naha tat-triq l-oppost ghal fejn kienu jitnizzlu precedentement b’mod li innecessita li dawn it-tfal jaqsmu triq pjuttost traffikuza. Din il-Qorti tikkondividi dawn l-osservazzjonijiet ta’ l-ewwel Qorti biss trid tirrileva li s-sewwieq tal-*mini van* mhux in kawza u qatt ma gie allegat xi nuqqas da parti tieghu minn naha ta’ l-atturi. Din il-Qorti, ghalhekk, bhal l-ewwel Qorti hija marbuta biex, fic-cirkostanzi tal-kaz, tistabilixxi jekk kien hemm nuqqas da parti <u>tal-konvenut</u> u xejn anqas.

Tenut kont tac-cirkostanzi kollha tal-kaz din il-Qorti ma tara ebda raguni ghala ghandha tiddipartixxi mill-konkluzzjonijiet raggunti mill-ewwel Qorti billi jidher ampjament pruvat li l-incident mertu tal-kawza sehh mhux minhabba xi nuqqas da parti tal-konvenut izda minhabba li sfortunatament Justin Muscat ittanta jaqsam triq traffikuz minghajr ma ha l-prekawzjonijiet mehtiega u ghamel hekk minn wara *Mini Van* b’mod li ma kienx vizibbli ghat-traffiku li kien gej mid-direzzjoni opposta.

Huwa minnu li l-karreggjata hija ghall-uzu kemm tal-vetturi kif ukoll tal-*pedestrians*. Biss huwa mistenni li kull parti taghmel taghha biex jigi evitat xi sinistru. Da parti tas-sewwieq ta’ vettura huwa mistenni li jsuq fuq in-nahha tieghu tat-triq, bi speed regolamentari u li jzomm “a proper look out”. Dan kollu jirrizulta fis-sewqan tal-konvenut mentri bil-mod kif qasam jew ittanta jaqsam Justin Muscat, sew minhabba l-eta` tenera tieghu u anke minhabba s-suggeriment li kien sarlu minn persuna ohra, hi wkoll minuri, minn naha l-ohra tat-triq, huwa holoq emergenza subitanea ghas-sewwieq tat-*truck* li ma seta’ jaghmel xejn meta dan it-tifel hariglu minn wara l-*mini van*. Fic-cirkostanzi din il-Qorti m’ghandhiex, minhabba biss simpatija lejn il-minuri, takkolla responsabbilita` lis-sewwieq tat-*truck* li jidher li f’dak il-mument ma kien qed jaghmel xejn hazin ghal dak li jirrigwarda s-sewqan tieghu.

Ghar-ragunijiet fuq moghtija l-appell interpost mill-atturi qed jigi michud u s-sentenza appellata kkonfermata, bl-ispejjez kollha kontra l-istess atturi appellanti.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------